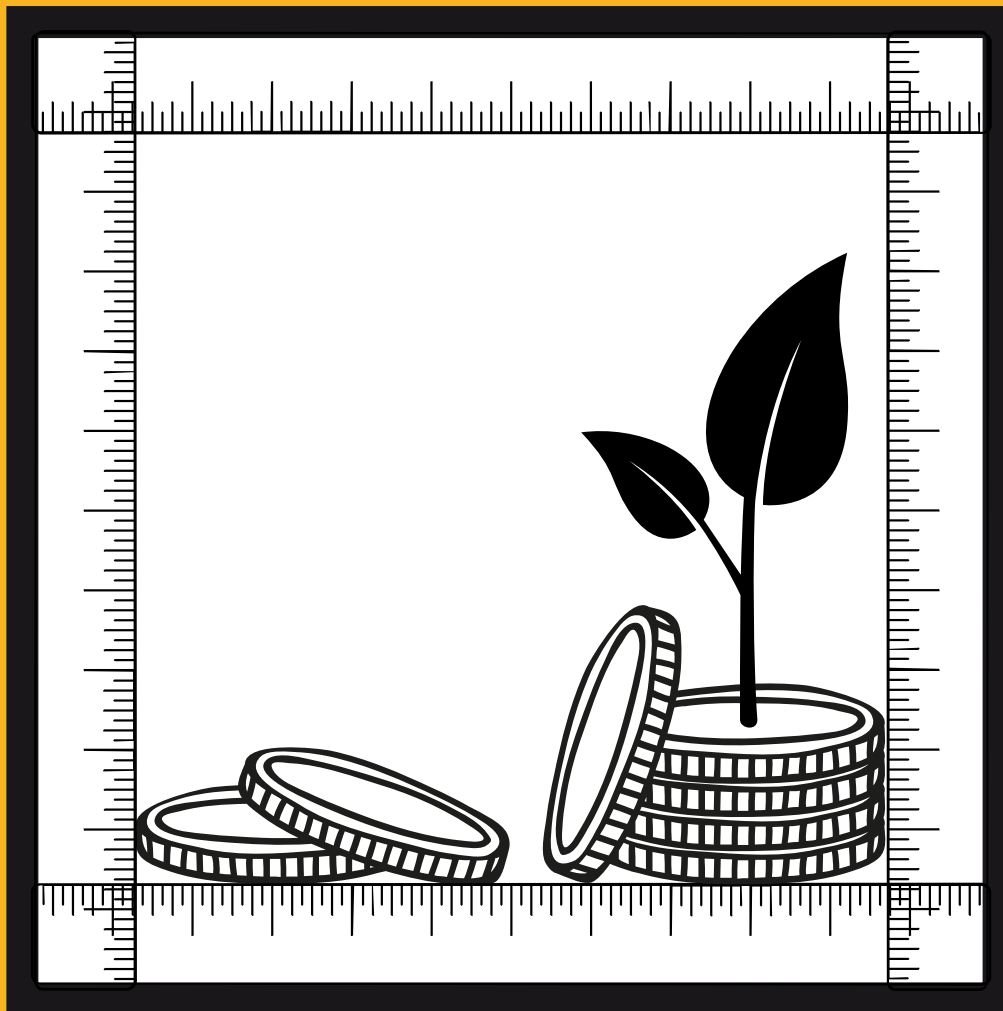

LA MESURA DE L'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

OBSERVATORI
DE LES FINANCES ÈTIQUES

LA MESURA DE L'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

Febrer 2021

Introducció. Per què cal mesurar l'impacte de les finances ètiques?	3
1. Les finances ètiques i la seva contribució a la transformació social.	5
2. El repte de mesurar l'impacte social i no perdre's en l'intent	7
3. Eines i metodologies existents de mesura de l'impacte social	9
4. Experiències d'avaluació i mesura d'impacte de les finances ètiques	11
Coop57	11
Fiare Banca Ètica	12
Oikocredit	12
Triodos Bank	13
5. Cap a una metodologia comuna d'avaluació d'impacte de les finances ètiques	14
5.1. Definició d'àrees d'impacte de l'activitat	14
5.2. Definició de subàrees d'impacte i criteris i indicadors associats.	16
6. La Taula Marc per a l'avaluació de l'impacte de les finances ètiques	17
7. Un full de ruta per a les entitats de finances ètiques	20
8. Recomanacions per començar el camí	22
Annex 1. Taula resum amb el mostreig de projectes finançats	24

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques – Núm. 9

Coordinat per: FETS – Finançament Ètic i Solidari

Realitzat per: Comissió de Balanç Social de la XES

Autoria: Rubén Suriñach

Amb la col·laboració de: Amanda Ortega, Raquel Alquézar

Disseny i maquetació: Muntsa Busquets

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona

Xarxa
d'economia
solidària
de Catalunya

INTRODUCCIÓ

PER QUÈ CAL MESURAR L'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES?

Que l'activitat d'intermediació financera té un impacte sobre la societat, és evident. Per si en quedava cap dubte, la crisi econòmica desencadenada l'any 2008 –com a conseqüència del daltabaix financer– ho va fer més cru i evident que mai.

Precisament arran d'aquell episodi de crisi, va augmentar la consciència col·lectiva sobre el paper de les finances a l'hora d'influir sobre les dinàmiques socioeconòmiques; sobre la capacitat de generar un impacte social a través de l'ús dels diners. És per aquest motiu que les entitats financeres ètiques van incrementar la seva activitat de manera notable. D'una banda, a través de la recepció de grans quantitats d'estalvi de persones que volien tenir la certesa que els seus diners s'invertien en projectes productius d'utilitats social¹. De l'altra, a través de la concessió de préstecs per a les empreses i les entitats socials en situació de necessitat financera com a conseqüència de la crisi. Un tercer element que indica l'increment de notorietat de les finances ètiques com a àmbit de generador d'impacte social positiu, són els acords a què s'ha arribat amb algunes administracions públiques per emprendre estratègies de finançament de l'Economia Social i Solidària conjuntament². Així doncs, per a un segment de la població i

de les institucions era –i és encara– evident qui és el referent financer a l'hora de generar impacte social i ambiental positiu.

En paral·lel a aquest procés d'increment de la sensibilitat social sobre el paper del sector financer a la societat, i la conseqüent notorietat de l'àmbit de les finances ètiques, es genera un altre moviment: el sector financer tradicional, empès per la doble necessitat de relançar la seva activitat i de netejar la seva imatge després de la crisi financera, se suma a «l'impacte social». Si les proclames de la banca tradicional respecte el seu paper «social» ja eren freqüents abans de la crisi, després d'aquesta, els esforços de màrqueting es multipliquen per presentar-nos les grans entitats financeres com a generadors nets d'impacte social i ambiental positiu³, com a garants d'un futur sostenible i inclusiu. A més a més, la seva gran capacitat econòmica fa que desenvolupin eines de mesura d'impacte pròpies, recollint dades de l'impacte dels seus préstecs i fent vistoses memòries socials i ambientals des d'on fan visible l'impacte «positiu» generat.

Aquesta reacció del sector financer tradicional, que redobla els esforços per presentar-se com a «socials», «ètics», «responsables» o «sostenibles», posa sobre la taula de l'àmbit

1. Segons el Baròmetre de les Finances Ètiques, durant el període 2007 a 2017 l'estalvi recollit per les entitats financeres ètiques va multiplicar-se per 16,22.
2. Un clar exemple d'això és la creació del Fons de Crèdit Municipal de l'Ajuntament de Barcelona per finançar nous projectes d'Economia Social i Solidària, formalitzat entre l'Ajuntament, Fiare Banca Ètica i Coop57. Més informació aquí: <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2018/01/25/barcelona-crea-un-fons-de-credit-municipal-per-financar-nous-projectes-i-empreses-deconomia-social-i-solidaria/>
3. Dos exemples clars d'aquesta mutació els trobem amb CaixaBank i amb el BBVA. En el primer cas, amb tota l'oferta d'inversions socialment responsables a través del projecte Valor Social: https://www.caixabank.com/responsabilidad-corporativa/soluciones-responsables/valor-social_ca.html. En el cas del BBVA, amb el seu autoanomenat «model diferencial de fer banca» que anomenen «banca responsable»: <https://www.bbva.com/es/banca-responsable/>

de les finances ètiques la necessitat d'anar més enllà; de reforçar la capacitat de transmetre a la societat quines entitats financeres són les que generen un impacte social i ambiental netament positiu; quines són les entitats financeres que han nascut i només tenen sentit des d'una finalitat transformadora. Precisament, observant aquesta necessitat, l'any 2014, FEBEA⁴ va publicar un estudi de revisió de metodologies per a l'avaluació de l'impacte de les finances ètiques que pogués servir com a marc de referència per als diferents països i entitats membres, a l'hora de desenvolupar eines pròpies de mesura i avaluació d'impacte⁵. Aquest debat, a Catalunya, es va iniciar l'any 2017, quan, en el marc de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya⁶, entre FETS i la XES, s'organitza una taula rodona amb diferents actors de les finances ètiques per tal d'aprofundir en el repte de l'avaluació de l'impacte de les finances ètiques. De les reflexions que sorgeixen de la taula, es va detectar una línia de treball crítica⁷:

Entre les reflexions que sorgeixen a la taula, es detecta com a punt crític el fet de poder mesurar l'impacte social dels projectes que s'estan finançant i posar en valor aquestes externalitats positives que diferencien aquest tipus d'economia i de finançament respecte al marc convencional. És a dir, no només mesurar els diners

que s'estan destinant al finançament d'aquest projectes, sinó el component transformador d'allò que estan fent aquest projectes. Per exemple, pel respecte al canvi que genera el finançament atorgat en les vides de les persones que en reben, tal com succeeix en el cas dels microcrèdits concedits per sortir de la pobresa (a nivell de la llar, escolaritzacions dels fills, estalvis, etcètera), o a l'impacte social que es genera en un territori on s'han implicat centenars de persones avalant la garantia d'un préstec.

El repte davant del que ens trobem és el de mesurar aquest impacte i quantificar-lo d'alguna manera amb indicadors que potser no siguin diners ni nombres, però que permetin detectar aspectes clau que explicitin les diferències bàsiques amb altres aspectes de l'economia convencional.

Quatre anys després d'aquesta reflexió, presentem una proposta metodològica per avaluar l'impacte de les finances ètiques, per donar resposta al repte detectat al 2017, partint de l'informe de FEBEA com a marc de referència, i amb l'objectiu final de contribuir a incrementar la visibilitat de l'àmbit de les finances ètiques i del seu impacte socioambiental.

4. Federació Europea de Finances i Banques Ètiques i Alternatives, <https://www.febea.org/>.

5. <https://www.febea.org/febea/news/review-impact-assessment-methodologies-ethical-finance>

6. <https://fesc.xes.cat/>

7. Alquézar, R. i Ortega, A.: *Aprenentatges sobre la mesura de l'impacte social de les Finances Ètiques*. Xarxa d'Economia Solidària, març de 2018.

1. LES FINANCES ÈTIQUES I LA SEVA CONTRIBUCIÓ A LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL

El punt de partida d'aquesta publicació és el debat organitzat en el marc de la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) l'any 2017, en què van participar diferents persones representants d'entitats de l'àmbit de les finances ètiques (FE). Aquesta activitat la va organitzar Finançament Ètic i Solidari (FETS), amb el suport de Comissió de Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària (XES). L'objectiu de la taula era iniciar una reflexió al voltant de la mesura de l'impacte social de les finances ètiques, de manera que s'avancés en el camí de difusió i posada en valor d'aquestes mitjançant la construcció de metodologies i indicadors que permetessin fer visible, de manera agregada, l'impacte que l'activitat financera estava generat sobre el teixit socioeconòmic. Això suposa un canvi d'enfocament respecte a les estratègies desplegades fins aleshores, ja que, aquesta visibilització conjunta s'havia limitat als indicadors econòmics i financers agregats en el marc del baròmetre anual elaborat per FETS, o a eines més qualitatives de posada en valor. Així doncs, el repte era traduir les qualitats transformadores de l'activitat de les finances ètiques en indicadors agregables (i, per tant, quantitatius) que permetessin posar en valor aquestes qualitats.

Per començar aquesta complexa tasca, partim de la definició del concepte de **finances ètiques** per, a partir d'aquí, ampliar aquesta definició, convertir-la en criteris d'avaluació i, finalment, en indicadors que permetin entendre el compliment dels criteris. Així doncs, comencem pel principi: entenem les **finances ètiques com aquelles que compatibilitzen la rendibilitat econòmica i financera amb la consecució d'objectius socials i ambientals. Així doncs, les finances**

ètiques incorporen l'ètica al conjunt del procés de finançament.⁸ En termes generals podríem parlar d'unes finances que consideren l'activitat financera com el combustible necessari per alimentar un motor de transformació econòmica que prioritzi els retorns socials, econòmics i ambientals per davant dels purament financers.

Aquesta definició agafa matisos a mesura que es desplega, de manera operativa, en els diferents actors de les finances ètiques. Cal destacar especialment aspectes de fons que condicionen la percepció de l'impacte social generat, que es tradueix, a la pràctica, en diferents qüestionaris o criteris d'avaluació social dels projectes que volen accedir a finançament. En aquest sentit, aquelles entitats més directament vinculades a l'Economia Social i Solidària com a projecte polític, incorporen l'avaluació de dimensions com ara la democràcia interna, la justícia social o la vinculació amb el territori, a l'hora d'avaluar el potencial retorn social dels préstecs concedits. De fet, sovint s'adopta el concepte de **finances ètiques i solidàries** per englobar el subconjunt d'entitats de finances ètiques que operen en el marc de l'ESS.

Tot i aquest diferència, existeixen molts elements comuns al conjunt d'entitats de finances ètiques que permeten fer-ne una definició comuna, dels quals destaquen dos. El primer té a veure amb la **cadena de valor**: la capacitat de generació d'impactes econòmics, ambientals, socials i de bon govern (a partir d'ara, ASG) fora de les seves fronteres organitzacionals, és a dir en l'àmbit de les persones i entitats estalviadores, així com en el de les persones i entitats finançades.

8. <http://fets.org/es/las-finanzas-eticas/>

En aquest sentit, un dels aspectes més importants de la contribució que fan les finances ètiques a l'objectiu de canviar el model socioeconòmic és **la contribució a la posada en marxa i l'escalabilitat, en termes economicofinancers, d'activitats que generen elevats impactes ambientals, socials i de bon govern.** Així doncs, és requisit indispensable generar impactes ambientals i socials positius, sempre que vagin acompanyats, això sí, de criteris de viabilitat econòmica i de sostenibilitat de l'activitat al llarg del temps. L'ordre d'aquests factors és un dels principals trets diferencials de les finances ètiques: en les finances tradicionals, la viabilitat econòmica és el factor principal a l'hora de concedir finançament, i es relega la qüestió dels impactes ambientals i socials positius a un atribut positiu (però no indispensable).

Hi hauria un segon nivell d'impacte social i ambiental positiu: la pròpia pràctica socioempresarial de les entitats de finances ètiques: l'esforç per finançar només projectes alineats amb els principis de l'ESS exigeix una reflexió interna que drena sobre la seva pròpia cultura organitzativa, sincronitzant, en certa manera, els criteris que s'exigeixen a les entitats finançades, amb els propis. És per això que la majoria d'entitats de finances ètiques són organitzacions identificades amb l'Economia Social i Solidària i/o tenen pràctiques de rendició de comptes ASG implantades en el seu propi funcionament.

En el cas de les entitats de finances ètiques que s'identifiquen plenament amb l'ESS, es posa en relleu el caràcter comunitari de la finança, és a dir, el paper de l'accés a finançament com a eina de cohesió social i comunitària, incorporant la solidaritat com a valor i com a norma en la seva praxi. Així doncs, s'estableix una relació entre finança, economia, producció i vida, que situa el **sistema de finances ètiques** com a eina fonamental per a l'engranatge del **mercant social**; que treballa no només pel benestar de les seves entitats, sinó per construir un altre model econòmic de manera col·lectiva. En definitiva, que es configura com una eina a disposició d'un projecte més ampli de transformació socioeconòmica.

En qualsevol cas, i tornant al principal nexa comú de les entitats de finances ètiques –el de posar al mateix nivell els criteris ambientals i socials a l'hora de permetre l'accés al finançament–, emergeix amb força la necessitat comuna de **mesurar l'impacte social dels projectes que s'estan finançant i posar en valor aquesta característica que diferencia, de manera fonamental, aquest tipus d'economia dels marcs de finançament convencionals.** El repte principal d'aquesta tasca és obtenir mètriques que permetin entendre quin impacte social i ambiental ha generat el finançament atorgat, més enllà del volum de diners que s'hi ha dedicat (o, en tot cas, com a complement als valors monetaris). Això passa, per exemple, per entendre el nombre de llocs de treball i el perfil de les persones ocupades gràcies a un préstec concedit. Un segon cas molt il·lustratiu seria el de les emissions de CO₂ que s'han estalviat gràcies als préstecs concedits a empreses que es dediquen a la instal·lació de sistemes energètics renovables.

Així doncs, parlem de mesurar aquest impacte i quantificar-lo amb indicadors que permetin detectar aspectes clau que explicitin les diferències bàsiques amb altres aspectes de l'economia convencional. Aquesta tasca té una complexitat metodològica fonamental, que és la simplificació i la reducció de relats i vivències individuals en relació amb tot allò que ha permès el finançament rebut, en uns indicadors que s'estableixin com a llenguatge comú entre projectes i experiències diverses. Aquesta complexitat metodològica requereix de la dedicació de recursos i l'adquisició de coneixements; dos elements que, fins al moment de la celebració de la taula rodona que va donar inici a aquest projecte, les entitats de finances ètiques no tenien.

En aquella taula de debat i reflexió celebrada el 2017, però, s'estableix un consens al voltant de la necessitat de definir un marc metodològic comú per tal de poder fer visible, de manera conjunta, l'impacte de l'ecosistema de les finances ètiques. Per definir un marc metodològic, el primer que cal és entendre quines són les metodologies existents.

2. EL REPTE DE MESURAR L'IMPACTE SOCIAL I NO PERDRE'S EN L'INTENT

La complexitat de mesurar l'impacte social és gairebé directament proporcional a la rellevància que té, la qual cosa implica que no es pot descartar només pel fet de no disposar encara d'eines perfectes i estandarditzades que facilitin i facin el màxim d'operatiu mesurar-lo. Són diverses les raons que ens porten a aquesta reflexió, entre les quals destaquen dues que són compartides amb altres espais de transformació social i gestió d'impactes i aspectes ASG a la presa de decisions.

La primera resideix en la tensió existent entre el component de gestió que està directament relacionat amb la mesura («el que no es pot mesurar no es pot gestionar») i la seva aplicació gairebé tirànica en els sistemes de gestió convencionals (especialment des d'una perspectiva monetària i quantitativa). El que volem inferir és que no tot allò que cal gestionar, es pot mesurar –i, per tant, reduir a un seguit d'indicadors–, per la qual cosa la mesura no hauria de ser un factor determinant a l'hora de prioritzar aspectes ASG que cal gestionar. Essent aquesta una tensió força interessant –i de plena actualitat–, a més de ser inherent a la temàtica que ens ocupa, cal afegir-hi la necessitat de construir un imaginari col·lectiu vinculat al que entenem per «mesurar». Mesurar no sempre implica quantificar, però sí que està sempre relacionat amb la sistematització i l'aplicació de certs procediments de gestió que permeten posar en valor (o ho haurien de permetre) l'activitat generada i els impactes ASG vinculats.

Això ens porta a la segona qüestió clau relacionada amb la mesura de l'impacte social, que és la mesura dels efectes indirectes o col·laterals de les activitats: el que en llenguatge econòmic es coneix com **externalitats**. Aquest concepte fa referència a totes aquelles **conseqüències directes o indirectes d'una activitat econòmica no desitjades ni perseguides per aquesta que no són incorporades a la presa de decisions, per tant no formen part de l'anàlisi cost-benefici**. Aquest concepte parteix d'una definició del mercat (capitalista)

com a ens imperfecte en la seva funció d'assignació de recursos i que, per tant, té *fallades de mercat*. Segons la teoria econòmica ortodoxa, aquestes fallades de mercat les ha de resoldre l'estat, mitjançant diverses eines com ara la legislació directa (regulació o prohibició), l'aplicació d'impostos, subvencions o altres instruments fiscals i de política pública. El principal problema vinculat al concepte d'externalitat és que aquestes fallades de mercat s'assumeixen com a inevitables i, per tant, es justifica la no-inclusió d'aspectes no financers a la presa de decisions de les empreses (per dir-ho ras i curt: la seva funció és obtenir benefici).

Per a les empreses, a falta d'un estat que obligui a internalitzar els costos que actualment s'estan externalitzant (p. ex. si hi hagués una fiscalitat ecològica, canviaria l'estructura de costos de les empreses), el compromís amb la mesura i la gestió d'aquestes aspectes no financers vinculats a la seva activitat sempre ha quedat relegada a un compromís voluntari. Aquest compromís, a més de l'acceptació de la responsabilitat ampliada de l'activitat, implica assumir uns sobrecostos vinculats a la mesura i la gestió d'aquests altres aspectes, i penalitza les empreses que actuen intentant maximitzar els impactes positius i reduir els negatius. És el cas de les finances ètiques i l'Economia Social i Solidària, que, a través de les seves eines de rendició de comptes i avaluació social (com el Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària), introdueixen moltes altres variables en la gestió quotidiana més enllà de la relació cost-benefici.

La mesura de l'impacte social implica, doncs, que les entitats comptin amb uns principis i metodologies capaces de detectar aquells criteris diferenciadors que volen mesurar. Els resultats d'aquesta mesura de l'impacte social han de servir com una guia d'autoavaluació per a les mateixes entitats que practiquen les finances ètiques, per demostrar així el seu compromís amb la transformació social, i configurar-se com un eix vertebrador de la seva proposta socioeconòmica.

D'aquesta manera es treballaria per a la consolidació d'un model socioeconòmic capaç d'exercir una crítica directa a les entitats financeres convencionals. Un dels pilars d'aquesta crítica és, per exemple, la capacitat que tenen les entitats dedicades a les finances ètiques de finançar projectes que han rebutjat les entitats financeres convencionals i que són acceptats per entitats de finances ètiques. Aquesta avaluació dels aspectes socials i ambientals dels projectes, a més de l'econòmic, suposa un canvi en els mecanismes d'avaluació que dona resultats diferents i detecta la viabilitat del projecte proposat d'una manera particular. És una mostra, doncs, del potencial de crítica que incorpora l'àmbit d'actuació de les finances ètiques.

A més de la tasca de mesurar i integrar les variables ASG a la presa de decisions, **la mesura de l'impacte ha de servir per comunicar a la societat els valors que regeixen les pràctiques de les finances ètiques.** Malauradament, les grans empreses de capital han vist en la mesura i la visibilització d'aspectes ASG una oportunitat per fer un rentat d'imatge i presentar-se, així, com a opcions ètiques i sostenibles (quan en realitat presenten una part molt petita del seu impacte com el tot: si mostressin l'impacte negatiu que tenen amb el conjunt de la seva activitat, el resultat seria netament negatiu). Com veurem més endavant, en el cas del sector financer, aquests rentats d'imatge són especialment rellevants, fet que urgeix les finances ètiques a fer visible el seu impacte social positiu, i deixant clar que, en el seu cas, l'impacte positiu el genera tota l'activitat finançada, i no només una petita porció⁹.

Així doncs, veiem que el camí cap a l'adopció d'algun tipus d'eina o dispositiu comú per fer visible l'impacte social de les finances ètiques és possible, però no està exempt de perills. De fet, si ens centrem en els reptes, podríem diferenciar-ne dos de principals:

- **El perill d'estandarditzar la diversitat:** la definició d'un marc de treball comú que permeti mesurar conjuntament l'impacte social de les finances ètiques implica arribar a «reduir» tota la diversitat de projectes finançats i els

seus impactes a una bateria d'indicadors que permetin comunicar, de manera senzilla, com està contribuint el sector de les finances ètiques a generar un canvi social. En alguns casos, aquesta dificultat és més metodològica que no pas conceptual (com mesurem, per exemple, la contribució d'un projecte a la transformació social?). En d'altres, en canvi, la solució metodològica és relativament accessible. Per exemple, per mesurar l'impacte sobre el canvi climàtic d'una activitat, metodològicament hi ha poca discussió, ja que volem mesurar la reducció o estalvi d'emissions de CO₂. La dificultat rau a com mesurar-les, la qual cosa ens porta al segon gran repte:

- **La dedicació de recursos:** la definició d'una metodologia d'avaluació d'impacte (i la posada en funcionament) pot comportar un ús intensiu de coneixements, temps i esforços. Això és especialment important per definir els criteris que es volen mesurar i, sobretot, com es poden convertir en indicadors mesurables.

En tot cas, tal com hem anat exposant, els beneficis potencials –en termes de visibilitat de les finances ètiques i de cohesió i consolidació interna del sector– d'un projecte d'aquest tipus sobrepassen els costos o dificultats, especialment tenint en compte la instrumentalització de l'impacte social que està fent la banca convencional i la urgència de dotar les finances ètiques d'eines per rebatre-la.

Per tant, per avançar en la definició d'uns estàndards comuns per mesurar l'impacte de les finances ètiques, abans cal entendre quin tipus de metodologies i eines existeixen i, en base a aquesta exploració, començar a definir quines encaixarien en una primera proposta de treball comuna a totes les entitats de finances ètiques.

9. Per entendre el fenomen dels rentats d'imatge de la banca convencional en base a una part molt petita del seu volum de negoci, recomanem la lectura d'aquesta entrevista a Daniel Sorrosal i Peru Sasía, director general i el president de FEBEA, respectivament: https://www.eldiario.es/economia/pedro-sasia-daniel-sorrosal_128_6446927.html

3. EINES I METODOLOGIES EXISTENTS DE MESURA DE L'IMPACTE SOCIAL

La trajectòria en desenvolupament d'eines i metodologies per mesurar sistemàticament els impactes econòmics, ambientals, socials i de bon govern de les activitats i els projectes ja té un cert camí recorregut. De fet, en els darrers anys, ha viscut una mena d'efervescència –segurament, exagerada– de generació d'eines i metodologies, que s'ha multiplicat amb la incorporació de les noves tecnologies i el desenvolupament de realitats locals específiques.

És útil fer algunes clarificacions inicials, com per exemple, **què entenem per eina i metodologia, i quins tipus de metodologies/eines podem trobar en l'àmbit de la mesura d'impacte social.**

Distingim entre eina i metodologia en tant que la primera és un complement funcional i operatiu de la segona. Tota eina implica, doncs, una metodologia al darrere (o així hauria de ser), però no tota metodologia comporta el desenvolupament d'una eina (majoritàriament sí, però no és obligatori per aplicar-la i perquè funcioni correctament). La diversitat d'orígens i tipologies d'eines i metodologies relacionades amb la mesura de l'impacte social fa que en molts casos aquestes realitats no siguin tan evidents de distingir, però tampoc és del tot rellevant més enllà d'assegurar la fiabilitat tècnica de les eines i les metodologies existents, i ser conscients que, quan existeixen eines vinculades a metodologies, aquestes acostumen a facilitar-ne l'aplicació i l'ús. Un exemple molt clar seria el Balanç Social de la XES, que és, alhora, una metodologia i una eina, ja que disposa d'una aplicació informàtica (la plataforma [Ensenya el Cor](#)) que facilita l'aplicació de la metodologia (els indicadors i els processos relacionats). En aquest cas, a més a més, aconsegueix generar valor afegit sobre el procés de rendició de comptes gràcies al desplegament de funcionalitats específiques a través de la plataforma (infografia resum,

benchmarking agregat, generació de segell, aparició al catàleg de mercat social, etc.), i fa que l'eina contribueixi, de manera substancial, a la implementació i l'aprofundiment en l'ús de la metodologia.

D'altra banda, existeixen diferents famílies d'eines i metodologies que mostren com, d'una manera molt relacionada amb els objectius prioritaris de les organitzacions que les han promogudes, posen el focus en la mesura d'aspectes ASG específics, o utilitzen enfocaments de gestió diferents per aproximar-se a la mesura de l'impacte social:

- **Estàndards de rendició de comptes ASG:** el focus es posa en la **transparència i la rendició de comptes**. Això implica la creació d'uns estàndards generals vinculats a aspectes ASG dels quals es deriven uns indicadors qualitius i quantitatius. Es busca la homogeneïtat en la recopilació de la informació –i per extensió, en la publicació– amb l'objectiu de permetre una lectura conjunta, una agregació de dades i una comparació directa o indirecta entre activitats. Hi ha estàndards generalistes, com per exemple els que promou [Global Reporting Initiative](#) a nivell internacional o la [XES](#) a nivell local, i també hi ha estàndards específics, com per exemple els que promou la [Social Performance Task Force](#) en matèria de finances inclusives.
- **Xarxes i processos:** el focus es posa més en la **modificació de processos i l'establiment de sistemes de gestió** formals que, d'una manera directa o indirecta, incideixen sobre la mesura d'impacte, ja que consensuen i desenvolupen eines d'autoavaluació a nivell col·lectiu. Els [Principis d'Inversió Responsable de Nacions Unides](#) o

la [Global Impact Investing Network](#) en són alguns exemples a nivell internacional, en aquest cas relacionats amb la inversió responsable i la inversió d'impacte (promouen l'ús i disposen de diferents eines i metodologies per a les organitzacions adherides o membres). També trobem l'[organització CERISE](#) en matèria de finances ètiques i responsables (auditories socials, consultoria específica i altres serveis per a les organitzacions membres). En l'àmbit de processos, hi ha un gran nombre de propostes, tant de caràcter generalista (la [ISO 26000 de responsabilitat social](#)), com específic (els referencials de [sistemes de gestió i d'acompliment](#), vinculats a ecoetiquetes, cicle de vida, petjada de carboni...).

- **Iniciatives de diferenciació i *benchmarking*:** tipus segells o plataformes d'anàlisi i classificació d'entitats i productes, com el [segell Ethsi](#), la certificació [Valor Social](#) o el [catàleg de Mercat Social](#) vinculat al BS de la XES.
- **D'altres:** En destaquen la metodologia promoguda per [Social Value](#) (SROI), juntament amb la plataforma [Global Value Exchange](#), i les eines per a l'estandardització i la facilitació de la mesura d'impacte social i la seva monetització. També trobem l'aliança i plataforma [UN Data Revolution Group](#), promoguda per Nacions Unides (enfocament d'estadística macroeconòmica) juntament amb la plataforma [SDG Compass](#). Finalment, caldria considerar tots aquells els processos de caràcter intern que existeixen i que es basen en coneixement col·lectiu i trajectòria operacional de les organitzacions que mesuren i integren a la seva gestió, any rere any, aspectes ASG.

Les fronteres entre les categories exposades (i les seves eines i metodologies) són poroses, ja que hi ha metodologies que poden incloure tant aspectes de rendició de comptes, com també de sistema de gestió i *benchmarking*. De fet, en els darrers anys, i especialment a nivell tècnic, s'estan duent a terme equivalències entre diferents metodologies i eines, com per exemple entre els estàndards de GRI i les iniciatives d'ISO i Nacions Unides, organitzacions que han formalitzat convenis de col·laboració per desenvolupar eines i metodologies conjuntes o establir equivalències tècniques específiques.

És igual de rellevant la dimensió col·lectiva que moltes d'aquestes eines estan assolint últimament, vinculada, especialment, al desenvolupament de les noves tecnologies. Així, algunes eines, com les bases de dades de *proxies* financers d'SROI, els indicadors de SDG Compass o les valoracions de Wiki Rate, són alimentades per un coneixement col·lectiu derivat de l'aplicació directa de les metodologies per part de diversos grups d'interès en projectes i realitats diferents. De fet, seria desitjable que, especialment en el procés de definició, les diferents entitats de finances ètiques elaborassin col·lectivament la metodologia que caldria implementar a Catalunya i a l'Estat.

En qualsevol cas, més enllà d'entendre tota la diversitat d'eines i metodologies en què ens podríem referenciar, cal veure quin és l'estat de l'art del sector de les finances ètiques (en relació amb la implementació de metodologies i eines de mesura d'impacte).

4. EXPERIÈNCIES D'AVALUACIÓ I MESURA D'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES

El finançament de projectes i iniciatives amb impactes socials i ambientals positius és la raó de ser de les finances ètiques. Aquesta realitat transversal a totes les entitats de finances ètiques fa que la majoria –sinó totes– comparteixin una mateixa característica operacional: totes avaluen el projecte que sol·licita finançament des d'una perspectiva ambiental, social i de bon govern. A la pràctica, això es tradueix en la obligatorietat, per a totes les empreses i entitats que volen accedir a finançament, de reportar una sèrie de qüestions relatives al funcionament de l'organització (i, en graus molt diferents, a l'expectativa d'impacte del finançament). **La diferenciació entre el funcionament de l'organització finançada en conjunt i l'impacte específic del finançament sol·licitat és central** a l'hora de definir una metodologia comuna d'avaluació d'impacte.

Abans de repassar la situació de cada una de les entitats que formen part d'aquest projecte, volem destacar la labor feta per la **Federació Europea de Bancs Ètics i Alternatius** (FEBEA)¹⁰, com a espai que aglutina i representa el sector de les finances ètiques a nivell europeu. L'any 2014, FEBEA va publicar una revisió de diferents metodologies existents per avaluar l'impacte de les FE¹¹, i va establir un marc de referència clar i expressat en estàndards per a la mesura d'aspectes ambientals, socials i de bon govern. Un cop analitzades les diferents metodologies implementades per les entitats de finances ètiques, sembla clar que s'han emmirallat en aquest estudi.

A continuació repassem en quin punt es troba cada una de les organitzacions de finances ètiques al respecte¹²:

Coop57

Coop57 dona una especial importància al procés d'avaluació social de les entitats i les empreses que s'han de finançar, de manera que ha desenvolupat un procediment propi. Aquest procediment s'emmarca en una declaració de principis ètics¹³, que es traslladen a totes les pràctiques de l'organització. Aquest procés es basa en un qüestionari que contempla determinats indicadors socials que han de completar les entitats que sol·liciten ser sòcies de la cooperativa, fet que els dona dret a percebre finançament. Les dades del qüestionari són complementades amb una entrevista que duen a terme membres de la Comissió Social, que analitza conjuntament les dades i les impressions obtingudes, i elabora un informe social que es posa a valoració al Consell de Secció (l'òrgan de governança territorial). Aquest procés d'avaluació posa l'èmfasi en la naturalesa de l'entitat o empresa que s'ha de finançar, i no tant en l'impacte o destinació específica que tindrà el finançament sol·licitat. En aquest sentit, hi ha alguns criteris excloents, per exemple, que les formes jurídiques mercantils no poden accedir al finançament de la cooperativa.

A nivell comunicatiu i de transparència, Coop57 publica un butlletí cada 6 mesos on s'explica cada préstec atorgat, la

10. <http://febea.org/>

11. http://febea.org/sites/default/files/news/files/review_of_impact_assessment_methodologies_for_ethical_finance.pdf

12. Les entitats financeres considerades per a l'estudi són les quatre considerades al Baròmetre de les Finances Ètiques, per la seva característica comuna de concessió de finançament: Coop57, FIARE Banca Ètica, Oikocredit i Triodos Bank.

13. <https://coop57.coop/ca/informacion/principis-etics>

periodicitat, la quantitat, la finalitat, etcètera, a més d'elaborar una memòria anual amb xifres i dades destacades de l'any.

Des d'un punt de vista d'avaluació de l'impacte generat pel finançament atorgat, no tenen definida ni implementada una metodologia específica. Des de la seva perspectiva, l'avaluació social de l'entitat o empresa finançada és garantia suficient que les activitats que duren a terme tindran un impacte social i ambiental positiu (i que es faran amb lògiques de funcionament d'Economia Social i Solidària).

Fiare Banca Etica

El procediment d'avaluació de les empreses i les entitats que ha de finançar Fiare Banca Etica és molt similar al de Coop57: disposen d'un qüestionari d'avaluació¹⁴ («Avaluació Socioambiental») que permet entendre els criteris de funcionament de les organitzacions que s'han de finançar. A nivell procedimental, els diferents grups territorials realitzen les avaluacions dels projectes que sol·liciten finançament al seu territori a través d'una plataforma *on-line*. En aquest cas, els criteris d'avaluació es deriven també d'una declaració de principis («política de crèdit»), on es defineix quins sectors o àmbits es financen i quins no¹⁵.

En l'apartat comunicatiu i de transparència, Fiare Banca Etica disposa d'una secció al web on s'esmenten tots els projectes finançats, detallant import, sector i necessitat coberta¹⁶. Aquí mateix s'hi poden trobar «Històries dels projectes finançats»: notícies específiques dedicades a explicar amb més profunditat alguns dels projectes finançats.

En relació amb l'obtenció de dades de mesura d'impacte del finançament atorgat, Fiare ha treballat una metodologia

pròpia durant els darrers anys. De fet, ha estat la matriu italiana del banc qui ha definit una metodologia d'avaluació, molt exhaustiva i amb dades recollides ja per a l'exercici 2019¹⁷. Des de Fiare Banca Etica, durant el 2020, s'ha estat adaptant aquesta metodologia al context estatal. Amb l'inici del 2021, els diferents indicadors d'avaluació d'impacte s'han integrat al qüestionari d'avaluació eticosocial i tota la informació se sistematitza a través d'un sistema informàtic definit específicament per a tal fi. Així doncs, és una de les metodologies de referència a l'hora de definir una proposta comuna a la resta d'entitats de finances ètiques.

Oikocredit

Oikocredit és una entitat d'abast internacional, de manera que la seu catalana beu, en gran mesura, de tot el que es desenvolupa des de la matriu holandesa. A nivell internacional fa servir les eines promogudes per la Social Performance Task Force o la Global Impact Investing Network, així com CERISE. També estan adherits als Principis d'Inversió Responsables de les Nacions Unides. Aquests estàndards internacionals emmarquen, de manera general, el caràcter responsable de les inversions promogudes des de l'entitat. Cal tenir en compte que Oikocredit és una entitat especialitzada en la concessió de microcrèdits per finançar projectes del Sud Global, de manera que el seu enfocament està específicament dirigit a promoure inversions que generin impactes socials i ambientals que millorin les condicions de vida de les persones i els col·lectius que reben el finançament. A la seva web tenen un apartat dedicat a explicar extensament aquest caràcter diferencial¹⁸.

14. https://balancesocial.fiarebancaetica.coop/balance-social-2014/valutazione-sociale-finanziamenti/?_ga=2.43795750.2049791337.1612857169-1136726059.1584604958

15. <https://www.fiarebancaetica.coop/quienes-somos/politica-de-credito>

16. <https://www.fiarebancaetica.coop/conmidinero>

17. <https://www.fiarebancaetica.coop/informe-impacto-2020/>

En aquest cas, també a remolc del que es va desenvolupant des de la matriu, també s'han anat obtenint indicadors de mesura d'impacte de les inversions fetes, que es tradueixen en els informes anuals d'impacte¹⁹ (publicats des de 2019). El repte que presenta el cas d'Oikocredit, especialment de cara a homologar-se amb la resta d'entitats de finances ètiques, és que els projectes finançats estan circumscrits a microcrèdits amb un enfocament de cooperació al desenvolupament i, per tant, a països del Sud Global. Aquesta especificitat territorial fa que hi hagi menys diversitat de sectors i tipologies de projectes finançats.

Triodos Bank

El procediment d'avaluació de les empreses i les entitats que volen finançar-se a través de Triodos és similar, des d'un punt de vista metodològic, als procediments d'avaluació de Coop57 i Fiare Banca Etica. Per començar, tenen una declaració de principis molt generals i una secció al seu web dedicada a explicar per què són banca ètica²⁰. D'aquests principis generals se'n deriva un procés d'avaluació de projectes, que classifiquen en tres grans blocs: ambientals, socials o culturals.

Des d'un punt de vista comunicatiu, Triodos és l'entitat més enfocada a comunicar els beneficis que genera el seu finançament, amb un cercador de projectes classificat per les tres grans àrees esmentades²¹, que permet entrar a una fitxa per a cada projecte finançat (tot i que no s'explicita l'import del finançament).

Quant a la implementació d'una metodologia de mesura de l'impacte de les inversions, també en tenen una de pròpia, amb dades recollides per al 2019 i publicades en el seu Informe Anual²². En aquest cas, la metodologia és molt similar a la de Fiare, amb un recull prou exhaustiu d'indicadors d'avaluació d'impacte per diferents àrees d'activitat finançades.

Un cop revisat l'estat de l'art de les metodologies d'avaluació d'impacte de les diferents entitats de finances ètiques contemplades en aquest projecte, podem arribar a unes primeres conclusions que han servit per encarar la feina posterior:

- Les metodologies d'avaluació d'impacte desenvolupades per les diferents entitats encaixen perfectament en els estàndards definits per FEBEA, de manera que es confirma com a element referencial.
- Triodos, Fiare Banca Etica i Oikocredit ja recullen dades per mesurar l'impacte de les inversions, de manera que la tasca principal, en aquest cas, és la d'analitzar quines dades són comunes a les tres (i, per tant, agregables).
- Triodos i Fiare Banca Etica tenen metodologies homologables en percentatges molt elevats, tant per tipologia de projectes finançats, com per tipus d'indicadors obtinguts.
- Oikocredit redueix el nombre de possibles indicadors comuns amb la resta d'entitats, ja que té un enfocament molt centrat en una tipologia determinada de projectes.
- Coop57 no ha començat a desenvolupar una metodologia d'avaluació d'impacte de les inversions afavorides amb el seu finançament, de manera que té la capacitat d'adaptar-se als estàndards que es defineixen a partir de les metodologies de la resta. El repte en el cas de Coop57, en tot cas, és més aviat de disponibilitat de temps i recursos.

18. <https://www.oikocredit.coop/en/what-we-do/what-we-do>

19. <https://www.oikocredit.coop/en/impact-report>

20. <https://www.triodos.es/es/somos-banca-etica>

21. <https://www.triodos.es/es/nuestros-sectores>

22. <https://www.triodos-informeanual.com/2019/>

5. CAP A UNA METODOLOGIA COMUNA D'AVALUACIÓ D'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES

Un cop analitzat l'estat de la situació, ha arribat el moment d'exposar la proposta que s'ha treballat en els darrers anys, per tal d'establir un marc metodològic comú a totes les entitats de finances ètiques que operen a Catalunya. Per a l'elaboració d'aquesta metodologia comuna, hem hagut de treballar dos blocs de manera consecutiva i iterativa.

1. Definició de les àrees i les subàrees d'impacte, que han d'estar estandarditzades per tal de poder obtenir valors agregables;
2. Definició dels criteris i indicadors, que substantiven la mesura de l'impacte per a cada àrea i subàrea d'impacte.

En primer lloc mostrem els passos seguits per elaborar la proposta d'àrees i subàrees d'impacte. Seguidament s'exposa l'elecció dels criteris utilitzats dins de cada àrea d'impacte per les diferents entitats estudiades.

5.1. Definició d'àrees d'impacte de l'activitat

Per a la definició de les àrees d'impacte ens hem basat en dues grans fonts. D'una banda, l'informe publicat per FEBEA en relació amb l'impacte social de les finances ètiques a nivell europeu. De l'altra, en els qüestionaris d'avaluació que fan servir les diferents entitats de finances ètiques i les seves webs per establir les primeres línies de treball.

D'aquesta anàlisi n'hem derivat una primera gran classificació de les àrees d'impacte o d'incidència de les activitats de les empreses i entitats finançades. Així doncs, hem d'entendre que hi ha dues grans esferes d'impacte: l'esfera organitzativa i de funcionament general de l'entitat o empresa, i l'esfera de l'impacte de l'activitat específica duta a terme per l'empresa o entitat.. A través dels qüestionaris d'avaluació de les 3 entitats de finances ètiques, hem comprovat que els aspectes organitzatius i de funcionament general (democràcia, qualitat laboral, compromís ambiental, etc.) són els que tenen més pes en els respectius sistemes d'avaluació. Donat que el propòsit principal d'aquest projecte no és l'harmonització d'aquests sistemes d'avaluació (ja que, per bé que tenen elements comuns, depenen dels criteris polítics de cada una de les entitats de finances ètiques), **ens hem centrat a treballar sobre els criteris per avaluar l'impacte específic de les activitats dutes a terme per les organitzacions finançades.**

Aquest enfocament té una primera derivada metodològica: a diferència dels qüestionaris d'avaluació social (que apliquen els mateixos criteris d'avaluació sobre les organitzacions, independentment dels sectors on operen), en el cas que ens ocupa, un projecte només avaluarà aquells aspectes específics de la seva activitat principal. Per exemple: a una empresa que es dediqui a les energies renovables, li demanarem quin

és l'impacte, en termes d'estalvi d'emissions de CO₂, de la seva activitat. No entrarem a valorar, per tant, si es prenen les decisions de manera democràtica o quins són els estàndards de qualitat laboral (assumim que la qualitat d'aquests aspectes està definida pel fet que han obtingut una valoració positiva en la seva avaluació social).

Feta aquesta primera gran diferenciació, hem extret els àmbits d'actuació (també se'n diuen àrees d'activitat o sectors, depenent de la font) definits a l'informe de FEBEA, així com els que apareixen al Baròmetre de les Finances Ètiques elaborat per FETS²³ i als qüestionaris i les webs de Fiare Banca Ètica, Oikocredit, Coop57 i Triodos Bank. En base a les tipologies definides a les diferents metodologies, hem fet una **proposta sintètica d'àrees d'impacte (taula 1) que és homologable** als sectors, les àrees i els àmbits definits per les quatre entitats que han participat en el projecte.

Aquest és un primer fonament metodològic clau, ja que és el que permet que totes les entitats classifiquin de la mateixa manera les activitats que financen i, per tant, se'n puguin obtenir dades agregables.

Taula 1. Àrees d'impacte dels projectes finançats des de les finances ètiques.

- Inversions en sostenibilitat
- Educació i recerca
- Inserció sociolaboral
- Activació econòmica i comunitària
- Habitatge
- Art, cultura, turisme i esport
- Salut i atenció a col·lectius vulnerables
- Alimentació, agricultura, món rural i comerç just
- Espais de representació social
- Comunicació, disseny, publicacions i noves tecnologies
- Altres

23. <https://fets.org/barometre/>

5.2. Definició de subàrees d'impacte i criteris i indicadors associats

A mesura que aprofundim en la definició de la metodologia, trobem noves capes de complexitat. La següent capa que calia resoldre tenia a veure amb la **definició de subsectors o subàrees d'activitat**; exercici necessari per definir unitats suficientment homogènies com per definir indicadors d'avaluació significatius. És a dir, dins de l'àrea «Inversions en sostenibilitat» hi ha una diversitat de projectes massa gran com per definir uns indicadors comuns. Per exemple, no té sentit demanar estalvi d'emissions de CO₂ a una entitat que es dedica a l'educació ambiental, com tampoc té sentit a la inversa (demanar nombre de tallers o esdeveniments de sensibilització organitzats a una empresa instal·ladora d'equipaments renovables).

Així doncs, hem elaborat una proposta de subàrees d'impacte en base a l'informe de FEBEA i, també, als subsectors o subàrees definides per les entitats de finances ètiques mateix (les que en tenen, és clar). Aquesta proposta l'hem contrastada a través d'un **mostreig de 68 projectes finançats** per les quatre entitats. A la taula de **l'annex 1**, es mostra aquest exercici de mostreig en relació amb les àrees i les subàrees d'impacte²⁴.

Un cop definides les subàrees d'impacte (com a unitats mínimament homogènies que s'han d'avaluar), hem definit els **criteris que determinen que un projecte**, en aquella subàrea d'impacte, **té un impacte** social o ambiental positiu. Aquests criteris són camps descriptius de caràcter qualitatiu, que expliquen què volem avaluar de cada àrea per entendre

l'impacte de l'activitat, i que justifiquen la utilització d'un conjunt d'indicadors. El conjunt d'aquests criteris ens han servit per analitzar els aspectes principals que defineixen cadascuna de les àrees i subàrees d'activitat i, sobretot, per derivar-ne una bateria d'indicadors de mostra.

La definició d'indicadors ha estat el darrer pas, especialment necessari per acabar de contrastar la homogeneïtat de cada una de les subàrees d'impacte. És a dir, allò que pots mesurar ajuda a definir que és un àmbit comú d'avaluació. Aquests **indicadors són només una mostra** d'allò que es podria mesurar, per la qual cosa no són una bateria exhaustiva, tancada ni completa (de fet, per algunes subàrees d'impacte no se n'han definit). Els indicadors tenen dues grans característiques:

- Són de caràcter quantitatiu perquè siguin agregables.
- Es poden reportar fàcilment a través dels projectes finançats.

Un cop fet el contrast d'àrees i subàrees d'impacte, tant amb els indicadors potencials associats a cada una, com amb el mostreig de projectes finançats, s'ha presentat una primera proposta a les diferents entitats de finances ètiques. Fruit del contrast d'aquesta primera proposta, especialment amb aquelles entitats que ja tenen una metodologia pròpia d'avaluació d'impacte, n'ha sorgit la proposta final de **Taula Marc per a l'avaluació de l'impacte de les finances ètiques** que detallem al capítol següent.

24. A les últimes columnes de la taula annexa apareix el mostreig d'entitats trobades a les webs de les entitats de finances ètiques que encaixen dins de cada una de les àrees i subàrees d'impacte proposades. La lletra indicada entre parèntesis fa referència a l'entitat de finances ètiques que l'ha finançat. El fet que hi hagi la mateixa entitat en diferents subàrees no altera el resultat, perquè senzillament vol dir que un mateix projecte té impacte sobre diferents aspectes no excloents.

6. LA TAULA MARC PER A L'AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DE LES FINANCES ÈTIQUES

L'objectiu d'aquesta taula és que **qualsevol metodologia d'avaluació d'impacte utilitzada per les entitats de finances ètiques estigui referenciada o encabida dins dels indicadors i àrees d'impacte que es descriuen a la taula.**

Àrea principal d'impacte	Subàrea d'impacte	Criteris	Indicadors de mostra
Inversions en sostenibilitat	Ecosistemes i biodiversitat	Protecció d'ecosistemes en perill (plans urbanístics, contaminació). Protecció i recuperació d'espècies vegetals i animals. Adaptació al canvi climàtic.	Nombre d'espais naturals protegits Àrea de sòl gestionada (hectàrees)
	Generació d'energia	Generació d'energia provinent de fonts renovables que contribueixen a la mitigació del canvi climàtic.	Mwh d'energia renovable generada Tones de CO ₂ estalviat Nombre d'instal·lacions/projectes finançats
	Reutilització i gestió de residus	Reinserció de materials rebutjats dins del cicle de vida energètic i material. Tractament adequat dels residus generats, així com de les emissions contaminants.	Tones de residus tractats
	Educació i sensibilització ambiental	Iniciatives enfocades a generar i reforçar la consciència ecològica/ambiental de la ciutadania.	Nombre d'esdeveniments/campanyes organitzades Nombre de participants
	Consultoria ambiental	Assessorament i acompanyament tècnic en projectes de millora de les condicions ambientals, ja sigui per a l'àmbit privat, com per a administracions públiques.	Nombre de projectes impulsats/assessorats
Educació i recerca	Educació infantil i primària	Projectes educatius per a infants amb orientació universalista i inclusiva.	Nombre de projectes educatius Nombre d'alumnes Nombre d'alumnes amb condicions de dificultat
	Educació per a joves	Projectes educatius per a joves amb orientació universalista i inclusiva.	Nombre de projectes educatius Nombre d'alumnes Nombre d'alumnes amb condicions de dificultat
	Educació per a adults	Projectes formatius orientats a la creació d'oportunitats i a l'empoderament personal per a persones adultes.	Nombre de projectes educatius Nombre d'alumnes Nombre d'alumnes amb condicions de dificultat
	Educació en el lleure	Activitats que es realitzen en el temps lliure d'infants i joves amb una intencionalitat pedagògica fora del currículum escolar i de l'àmbit familiar.	Nombre de projectes educatius Nombre d'infants i joves
	Projectes socioeducatius, sensibilització i recerca	Iniciatives enfocades a conscienciar la ciutadania sobre diferents problemàtiques socials, així com a fer recerca i generar coneixement sobre aquestes.	Nombre d'esdeveniments/campanyes organitzades Nombre de participants Nombre de projectes de recerca realitzats

Àrea principal d'impacte	Subàrea d'impacte	Criteris	Indicadors de mostra
Inserció sociolaboral	Empreses d'inserció	Creació d'oportunitats d'ocupació per a col·lectius en risc d'exclusió per afavorir-ne així la inserció sociolaboral.	Nombre de persones inserides
	Centres especials de treball	Ocupació de llarga durada per a persones amb discapacitats físiques i psíquiques.	Nombre de llocs de treball per a persones amb discapacitat
	Formació professional i d'altres	Activitats dirigides a millorar les capacitats personals per afavorir l'accés al mercat laboral.	Nombre de persones formades
Activació econòmica i comunitària	Creació d'ocupació	Orientació a la creació de noves empreses o activitats professionals i/o ampliació de les línies d'activitat, amb la finalitat de generació d'ocupació o autoocupació.	Nombre d'empreses creades Nombre de llocs de treball
	Gestió i dinamització comunitàries	Iniciatives o activitats organitzades per iniciativa ciutadana entorn d'un recurs o espai local, enfocades a implicar i empoderar el màxim nombre d'actors de la comunitat al voltant d'aquest recurs.	Nombre d'entitats locals amb què es col·labora Nombre de voluntaris, associats i/o veïns implicats
	Cooperació al desenvolupament	Projectes amb enfocament de reforç de les relacions internacionals, amb especial èmfasi en el treball per reduir les desigualtats i les situacions d'explotació socioeconòmica des de l'empoderament col·lectiu.	Nombre total de projectes de cooperació realitzats Nombre total de persones assistides en els projectes de cooperació
	Inclusió financera	Serveis financers destinats a col·lectius vulnerables o exclosos del circuit financer convencional, sovint a través de microcrèdits.	Nombre de clients/beneficiaris de microcrèdits Volum dels microcrèdits concedits Nombre d'institucions financeres amb què s'ha treballat
Habitatge	- no té subàrees -	Facilitar l'accés a l'habitatge (lloguer o compra) amb criteris de cohesió social i comunitària i/o de baix impacte ambiental.	Nombre d'habitatges construïts Nombre de residents Nombre d'habitatges amb criteri social + Nombre de residents Nombre d'habitatges amb criteri ambiental + Nombre de residents
Art, cultura, turisme i esport	Art i cultura	Foment d'activitats artístiques i culturals amb caràcter universalista i inclusiu.	Nombre d'esdeveniments organitzats Nombre d'assistents/participants Augment de la participació en les arts i la cultura entre els joves (esdeveniment/persones) Major accés a audiència diversa (esdeveniment/persones) Nombre d'artistes i companyies creatives finançades (en l'àmbit del teatre, la dansa i la música)
	Esports	Foment de l'esport com a activitat amb capacitat de generar vincles socials, amb caràcter universal i inclusiu.	Nombre d'esdeveniments organitzats Nombre d'assistents/participants
	Turisme	Foment d'activitats que promoguin un desenvolupament local inclusiu, un turisme sostenible i educació en valors.	Nombre d'activitats respectuoses amb l'entorn organitzades Nombre d'usuaris o participants Nombre de persones allotjades en equipaments de turisme sostenible

Àrea principal d'impacte	Subàrea d'impacte	Criteris	Indicadors de mostra
Salut i atenció a col·lectius vulnerables	Teràpies alternatives	Serveis sanitaris no inclosos dins dels serveis mèdics públics, amb perspectiva de desmedicalització de la salut i empoderament i autoconsciència del propi cos.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Infància i joventut	Atenció sociosanitària a nens/es i joves, amb especial èmfasi en aquells en situació de risc d'exclusió.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Gent gran	Atenció sociosanitària a persones d'edat avançada, amb especial èmfasi en aquelles en situació de risc d'exclusió.	Nombre d'usuaris atesos Nombre de centres finançats
	Per col·lectiu atès: Persones amb discapacitat	Atenció sociosanitària a persones amb discapacitat.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Salut mental i drogodependències	Atenció sociosanitària a persones amb problemes de salut mental o drogodependència.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Dones i LGTBI	Atenció social a persones del col·lectiu.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Reclusos i exreclusos	Atenció social a reclusos i exreclusos.	Nombre d'usuaris atesos
	Per col·lectiu atès: Col·lectiu migrants i minories ètniques	Atenció social a col·lectius migrants i minories ètniques.	Nombre d'usuaris atesos
Alimentació, agricultura, món rural i comerç just	Producció	Activitats agrícoles i ramaderes que respectin la biodiversitat, treballin amb perspectiva agroecològica i promoguin la sobirania alimentària i el desenvolupament socioeconòmic del món rural.	Volum de producció en ecològic Hectàrees de terrenys gestionats
	Comercialització i consum	Promoció de circuits curts de comercialització, des d'una perspectiva de comercialització justa i consum de proximitat.	Volum de vendes Consumidor de productes/béns/serveis de les entitats de l'economia solidària o de proximitat
Espais de representació social	- no té subàrees -	Potenciació d'actors i agents socials amb un paper de representació pública i promoció de l'àmbit associatiu, cultural, social, ambiental i de l'economia social i solidària.	--
Comunicació, disseny, publicacions i noves tecnologies	- no té subàrees -	Activitats basades en l'ús de les noves tecnologies, la comunicació i l'audiovisual des d'una perspectiva de procomuns digitals i culturals, i d'accés universal a les TIC.	--
D'altres	- no té subàrees -		--

7. UN FULL DE RUTA PER A LES ENTITATS DE FINANCES ÈTIQUES

La Taula Marc és una proposta, doncs, que engloba totes les possibles activitats per avaluar, però, responent a la pregunta inicial que va motivar l'elaboració d'aquesta guia, caldria saber quines de les àrees i subàrees d'impacte es podrien avaluar conjuntament entre totes les entitats financeres ètiques. És a dir, més enllà de ser una eina útil en què cada una de les entitats es pugui referenciar per reforçar i elaborar la seva pròpia metodologia, caldria avançar cap a una **bateria mínima comuna d'indicadors recollits entre totes les entitats de finances ètiques**, per tal de poder fer visible l'impacte conjunt agregat de tota l'activitat de les finances ètiques a Catalunya o a l'Estat.

Com dèiem en apartats anteriors (pàgina 13), cada entitat es troba en un punt diferent en relació amb la implementació d'una metodologia de mesura de l'impacte dels projectes finançats. **Triodos, Fiare Banca Ètica i Oikocredit** ja recullen dades per mesurar l'impacte de les inversions, de manera que la tasca principal ha estat analitzar quines dades són comunes a les tres (i, per tant, agregables). En aquest cas, Triodos i Fiare Banca Ètica tenen metodologies homologables en percentatges molt elevats, tant per tipologia de projectes finançats,

com per tipus d'indicadors obtinguts. Oikocredit, en canvi, a causa de les especificitats dels projectes finançats, redueix el nombre de possibles indicadors comuns amb la resta d'entitats. **Coop57** no ha començat a desenvolupar una metodologia d'avaluació d'impacte del seu finançament, de manera que té la capacitat d'adaptar-se als estàndards que es defineixin a partir de les metodologies de la resta.

Convé aclarir que les metodologies en funcionament no avaluen l'impacte real generat per la inversió, ja que aquest impacte no es pot analitzar només a un any vista (de fet, caldria valorar molt bé quin és el període d'avaluació de l'impacte d'una inversió). En canvi, es treballa sobre **l'expectativa d'impacte de la inversió**, entesa com allò que els promotors dels projectes indiquen que es generarà a partir del finançament rebut.

Un cop revisades les metodologies de les diferents entitats de finances ètiques en curs, hem extret un seguit d'àrees i subàrees d'impacte per les quals les quatre entitats recullen –o podran recollir– dades per obtenir indicadors que ajudin a entendre la contribució social i ambiental de les finances ètiques en conjunt. Aquesta informació està recollida a la taula 2.

Taula 2. Resum d'indicadors mínims comuns a les quatre entitats de FE

Àrea d'impacte	Subàrea d'impacte	Indicador 1	Indicador 2	Indicador 3
Inversions sostenibles	Generació d'energia	kWh/MWh d'energia renovable instal·lada/generada	Emissions de CO ₂ estalviades	Nombre de projectes/instal·lacions fetes
Activació econòmica i comunitària	Creació d'ocupació	Llocs de treball creats		
	Cooperació al desenvolupament	Nombre total de projectes/entitats sòcies finançades		
	Inclusió financera	Nombre de clients/beneficiaris de microcrèdits	Volum dels microcrèdits concedits	Nombre d'institucions financeres amb què s'ha treballat
Alimentació, agricultura, món rural i comerç just	Producció	Nombre d'hectàrees conreades		
	Comercialització i consum	Volum de vendes de productes ecològics	Volum de productes de comerç just (vendes, si és perspectiva productor, i compres, si és perspectiva distribuïdor)	

Així doncs, la proposta de generació d'indicadors agregats per mesurar l'impacte de les finances ètiques a Catalunya i a l'Estat partiria d'aquesta primera bateria d'indicadors per, en fases posteriors, anar-ne ampliant el nombre.

Aquesta primera experiència permetria entendre l'impacte conjunt dels préstecs concedits en la generació d'energia renovable (amb el consegüent estalvi d'emissions de CO₂); en la creació d'ocupació (ja sigui per noves empreses creades

com per ampliació de les existents); en l'acompanyament a projectes de cooperació al desenvolupament; en l'extensió de microcrèdits; i en la producció, la comercialització i el consum de productes agroalimentaris ecològics i/o de comerç just.

Ara bé, per poder fer-ho, cal tenir en compte una sèrie de reptes i recomanacions que poden facilitar que aquesta tasca es pugui dur a terme en un futur.

8. RECOMANACIONS PER COMENÇAR EL CAMÍ

Per tal de poder mostrar manera conjunta l'impacte del finançament concedit des de les diferents entitats de finances ètiques, cal tenir en compte una sèrie de consideracions metodològiques, procedimentals i conceptuals. Les detallem a continuació:

1. Existeix un repte quant a l'**abast territorial** de la proposta, ja que tant Oikocredit com Triodos pertanyen a organitzacions d'abast internacional. En ambdós casos, per obtenir les dades corresponents a Catalunya o al conjunt de l'Estat, s'ha de fer una **atribució** de l'impacte proporcional al volum de finançament que s'ha concedit des de les filials catalanes o estatals. En el cas de Fiare, les dades que obtingui seran directament d'àmbit estatal, cosa que també pot arribar a passar amb Coop57. En tot cas, la manera d'obtenir dades conjuntes, ja sigui d'àmbit català com estatal, serà fent atribucions, via volums de finançament de les filials o territoris, d'aquelles dades que no estiguin segmentades d'aquesta manera. Això no és una situació ideal, però és la millor solució dins de les possibilitats existents.
2. Si es vol poder fer una anàlisi conjunta anual, serà important tenir clars els **calendaris de recollida de dades** de cada una de les entitats, ja que això és el que determinarà la disponibilitat de les dades per agregar-les. Això és especialment rellevant per a aquelles entitats que no recullen dades pròpies, ja que possiblement s'hauria de fer una enquesta *ad hoc* per fer-ho. En qualsevol de les dues situacions (dades pròpies o enquesta *ad hoc*), una data aproximada per poder publicar les dades agregades seria durant el quart trimestre de l'any posterior al tancament de l'exercici (és a dir, el quart trimestre de l'any N , es publiquen les dades corresponents a l'any $N - 1$).
3. Tal com ja fa Triodos al seu informe anual 2019, a partir de les dades recollides es podrien obtenir **indicadors més complexos**, com per exemple, diners estalviats a l'administració pública gràcies a l'activitat finançada, o les emissions de CO₂ estalviades que corresponen a cada persona clienta o usuària de l'entitat. Aquesta seria una tasca posterior a l'obtenció de les dades en brut de cada una de les entitats. A més d'aquests indicadors derivats, una altra tasca útil a l'hora d'emmarcar les dades és **contextualitzar-les**, especialment pel que fa al comportament de l'economia convencional. Un exemple clar el trobaríem en la generació d'energia renovable, ja que es podrien emmarcar els indicadors de generació d'energia d'aquesta manera: *les finances ètiques han contribuït a la generació de XX kWh d'electricitat renovable, que han generat YY emissions de CO₂, quan aquesta electricitat, generada mitjançant el mix energètic català, hauria generat ZZ emissions.*

4. Un aspecte que remarquen les entitats de finances ètiques és que, des d'un punt de vista quantitatiu, la **banca convencional** (amb els processos de rentat d'imatge que esmentàvem) està mostrant **dades d'impacte molt superiors** a les que poden obtenir les finances ètiques. Per això és molt important, tant en termes de relat com també amb les dades, mostrar que tota l'activitat finançada per les finances ètiques té un impacte positiu, mentre que, en el cas de la banca convencional, és només una petita part (i que, si ho posem a la balança, l'impacte és netament negatiu). En aquest sentit, es proposa complementar els indicadors d'impacte amb dues dades proposades per la **Global Alliance for Banking on Values**: d'una banda, l'obtenció del **percentatge d'actius** que tenen un impacte positiu respecte al total d'actius. I, de l'altra, el percentatge d'actius invertits en economia real respecte a aquells invertits en economia financera (fons d'inversió, bons de l'estat, etc.).

5. Cal considerar que, en funció de com es pugui desenvolupar la primera proposta d'indicadors comuns recollida a la taula anterior, es podria **ampliar el nombre d'indicadors** i àrees d'impacte comuns. Això és especialment factible en aquells que són compartits entre **Triodos, Fiare i Coop57**, ja que la naturalesa dels seus projectes finançats és més homogènia que els d'Oikocredit, que està molt enfocat a projectes del Sud Global. Així, per exemple, no seria difícil pensar que, en una segona fase, es puguin ampliar els indicadors comuns a projectes educatius o a atenció a col·lectius vulnerables.

ANNEX 1

TAULA RESUM AMB EL MOSTREIG DE PROJECTES FINANÇATS

Les lletres entre parèntesis de cada projecte de mostra corresponen a l'entitat de finances ètiques que l'ha finançat:

C = Coop57, T = Triodos, O = Oikocredit i F = Fiare.

Sectors	Subsectors	Mostra 1	Mostra 2	Mostra 3	Mostra 4
Inversions sostenibles	Ecosistemes i biodiversitat	Asociación EcoOcéanos (T)			
	Generació d'energia	Som energia (C)	Solar Point (T)	Hidronormandia S.A. (O)	Nemesis Ingeniería y Software S. L. (F)
	Reutilització i gestió de residus	Koopera Store (F)	Tranviaser (T)		
	Educació i sensibilització ambiental	Agoztenea (F)			
	Consultoria ambiental	DS Consultoria Ambiental Marina (T)	Logica'Eco Proyectos y Consultoría (F)		
Educació i recerca	Educació infantil i primària	Tata Inti (C)	Escola Goar (F)		
	Educació per a joves	Asociación Obra Social Padre Manjón (T)	Escola Goar (F)		
	Educació per a adults	Associació Educativa Espirall (Co)			
	Educació en el lleure	Escoltes catalans	Fundació Catalana d'Esplais (F)		
	Sensibilització	Setem			
Inserció sociolaboral	Empreses d'inserció	L'Olivera (C)	Trampolín Solidario (F)		
	Centres especials de treball	Els Tres Turons (C)	Confecciones Ascival (T)		
	Formació professional i altres	Femarec (F)			
Activació econòmica i comunitària	Empreses de nova creació	Gomez Mathias Francisco Ulysse (F)	El mecànic audiovisual (Co)		
	Ampliació de negoci	Eduvic SCCL (F)	Pol-len Edicions (Co)		
	Gestió i dinamització comunitàries	Asociación Consortium Local-Global (F)	El Bidó de Nou Barris (Co)	Can Batlló (C)	
	Cooperació al desenvolupament	Guardian (O)	Misiones Diocesanas Vascas (F)		
	Inclusió financera	Mikrofin (O)	Fundación Microfinanzas y desarrollo (MICROFIDES) (F)		

Sectors	Subsectors	Mostra 1	Mostra 2	Mostra 3	Mostra 4
Habitatge	- no té subsectors -	Asociación Provienda (T)	Entrepatis S. Coop (F)		
Art, cultura i esport	Art i cultura	Cop de Teatre (C)	Legal Music en Vivo (T)	Asociación Cultural Dedalus Cine (F)	El Bidó de Nou Barris (Co)
	Esports	Club Volei Vilanova (C)	Fundació Claror (T)	Club Gimnàstic Terrasa (Co)	
	Turisme	Els Caus Turisme Sostenible i Cooperatiu (Co)	Agrotravel (T)		
Salut i atenció a col·lectius vulnerables	Teràpies alternatives	Baobab centre educatiu (Co)	Cos Cooperació i Salut (F)		
	Per col·lectiu atès: Infància i joventut	Fundación Arcos del Castillo(T)	El cargol de Molins (Co)		
	Per col·lectiu atès: Gent gran	Servicios Geriátricos de la Alpujarra (T)			
	Per col·lectiu atès: Persones amb discapacitat	Agradis Servicios de Capacidad (T)	Asociación para la atención de personas con discapacidad intelectual ligera e inteligencia limitada (F)		
	Per col·lectiu atès: Salut mental i drogodependències	Radio Nikosia (T)	Fundació Pere Mitjans (F)	EdPAC (Co)	
	Per col·lectiu atès: Dones i LGTBI	L'Observatori contra l'homofòbia (C)	Tiebel Servicios de Inserción (T)		
	Per col·lectiu atès: Reclusos i exreclusos				
	Per col·lectiu atès: Col·lectiu migrants i minories ètniques	Mujeres pa'lante (C)	Instituto Social del Trabajo (T)		
	Per col·lectiu atès: Pobresa i exclusió social	Fundación Adsis (T)			
Alimentació, agricultura, món rural i comerç just	Producció	Cuatro soles (F)	L'Olivera (F,C)	Cortijo de Suerte Alta (T)	
	Comercialització i consum	Coopetarrazú (O)	El oro de los Andes (T)		Cydonia (Co)
Espais de representació social	- no té subsectors -				
Comunicació, audiovisuals i noves tecnologies	- no té subsectors -		Asociación de Empresas Gallegas de Software Libre AGASOL (F)		
Altres	- no té subsectors -	Euskal Postal Red (T)			

Coordinat per:

Realitzat per:

Amb el suport de:

